

شورای نگهبان از دیدگاه مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی)

حجت اله ابراهیمیان^۱، رضا بهرامی^۲

^۱ استادیار و عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد قم، ایران

^۲ دانشجوی دکتری رشته حقوق عمومی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد قم، ایران

چکیده

در نظام جمهوری اسلامی ایران که مبتنی بر نظریه متعالی ولایت فقیه تشکیل شده و توانسته است به ثنوری حکومتی شیعه جامعه عمل ببوشاند، توجه و اهتمام و پیروی از اندرزها، اوامر و کلیه منویات مقام ولایت، نه تنها مقدمه‌ای برای پیشبرد اهداف نظام مقدس جمهوری اسلامی می‌باشد، بلکه نکته‌ای است که از آثار و لوازم پذیرش حکومت الهی می‌باشد و لزوم عمل به آن بر همه مسئولان و کارگزاران نظام مفروض است. از سوی دیگر بر اساس قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، مدیریت و رهبری جامعه از جمله مهمترین تکالیفی است که بر عهده ولی فقیه، به عنوان بالاترین مقام نظام اسلامی، قرار گرفته است و رهبر دارای ولایت مطلقه بر سایر مراجع و نهادهای قانونی می‌باشد و ولی فقیه ضامن عدم انحراف نهادها از وظایف اصیل اسلامی آنها و حرکت در مسیر اسلام می‌باشد. از همین روی مشروعیت عملکرد همه مراجع قانونی و نهادها منوط به حرکت در چارچوب مسیری است که ولی فقیه برای آنها ترسیم می‌کند؛ و این مسئله در خصوص نهادها و مراجعی که دارای اهمیت و جایگاه والاتری در قانون اساسی و دارای نقش مهم‌تری در اداره کشور می‌باشند بیشتر احساس می‌شود. شورای نگهبان نیز به عنوان یکی از ارکان اصلی نظام جمهوری اسلامی، که وظیفه حراست از قانون اساسی از طریق تطبیق مصوبات مجلس شورای اسلامی با قانون اساسی و ارائه نظرات تفسیری، و همچنین حراست از شرع از طریق تطبیق مصوبات با موازین اسلام را بر عهده دارد؛ و از طرف دیگر در امر انتخابات به عنوان نهاد ناظر، صلاحیت قانونی لازم را در این امر دارد؛ در حقیقت به عنوان حافظ اسلامیت نظام و پاسدار قانون اساسی می‌باشد و نتیجتاً از جمله نهادها و مراجعی است که می‌بایست بر این اساس اتخاذ مسیر کند و با سرلوحه قرار دادن اندیشه‌ها، بیانات و رهنمودهای حضرت امام خمینی (قدس سره‌الشریف) و مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) در جهت اجرای هرچه بهتر وظایف خود اقدام کند. از این طریق است که می‌توان امیدوار بود حرکت با ثبات و منسجم نظام و به خصوص شورای نگهبان، برگرفته از یک اجتهاد و تفکر روزآمد و مستمر، با سرعت هرچه بیشتر و بهتر به سمت اهداف و برنامه‌های نظام اسلامی صورت بگیرد؛ و امید است که با نگاه همه جانبه به فرمایشات و رهنمودهای مقام ولایت، و با دوری از برخورد گزینشی و مقطعی با آن، بتوان سعادت نظام و ملت را رقم زد.

واژه‌های کلیدی: شورای نگهبان، مقام معظم رهبری، قانون اساسی، نظام جمهوری اسلامی ایران

مقدمه

قانون اساسی بیان کننده سلوک و رفتار متقابل حکومت و مردم، تعیین کننده صلاحیت ها و حدود اقتدارات زمامداران و نشان دهنده اصول و ارزش هایی است که اکثریت جامعه طالب آن هستند. این قانون، به عنوان یک سند سیاسی و میثاق اجتماعی، عال الاصول باید از برتری لازم الاحترامی برخوردار باشد. به همین جهت ایجاد تاسیس آن از یک سوء و حفظ و مراقبت آن از سوی دیگر باید برعهده مقام شامخ صالحی باشد که اصول مذکور را تدوین و از طریق نظارت اجرای آن را تامین نماید. (هاشمی، سید محمد، ۱۴۰۰، ص ۲۵۵) بر همین اساس شورای نگهبان، به عنوان یکی از ارکان اصلی نظام جمهوری اسلامی، که وظیفه حراست از قانون اساسی از طریق تطبیق مصوبات مجلس شورای اسلامی با قانون اساسی و ارائه نظرات تفسیری، و همچنین حراست از شرع از طریق تطبیق مصوبات با موازین اسلام را بر عهده دارد؛ و از طرف دیگر در امر انتخابات به عنوان نهاد ناظر، صلاحیت قانونی لازم را در این امر دارد؛ در حقیقت به عنوان حافظ اسلامیت نظام و پاسدار قانون اساسی می باشد. از سوی دیگر، مشروعیت عملکرد همه مراجع قانونی و نهادها منوط به حرکت در چارچوب مسیری است که ولی فقیه برای آنها ترسیم می کند؛ و این مسئله در خصوص نهادها و مراجعی که دارای اهمیت و جایگاه والاتری در قانون اساسی و دارای نقش مهمتری در اداره کشور می باشند بیشتر احساس می شود.

۱- جایگاه و اهمیت شورای نگهبان

اهمیت و جایگاه شورای نگهبان بر کسی پوشیده نیست و بیان تأکیدات مصرح در قانون اساسی و بیانات امام خمینی (ره) و مقام معظم رهبری (مد ظله العالی) در خصوص جایگاه و اهمیت این مقام بیانگر ارزش این نهاد است. (کعبی، عباس، ۱۳۹۴) در اولین پژوهش به بیانات مقام عظمای ولایت در خصوص اهمیت و ارزش شورای نگهبان در جامعه و میان مردم و نقش اساسی آن در امور جاری کشور می پردازیم.

۱-۱ ویژگی های شورای نگهبان

همان گونه که بیان شد یکی از اصلی ترین ارکان نظام جمهوری اسلامی ایران، وجود شورای نگهبان قانون اساسی می باشد که دارای ویژگی های خاصی از جنبه های مختلف حکومتی است. حضرت آیت الله خامنه ای رهبر معظم انقلاب اسلامی در بیاناتی در خصوص می فرمایند؛

« شورای نگهبان، عماد ملت و دین و مایه اطمینان و سکینه قلب مؤمنین است و در حقیقت نبض نظام اسلامی به شمار می رود. شورای نگهبان، مطمئن ترین دستگاه و ارگانی است که انقلاب به نظام کشور بخشیده است. ما برای اینکه به طور کلی از سلامت نظام مطمئن باشیم، مهم ترین و رساترین و فعال ترین و مؤثرترین مجموعه ای ما همین شورای نگهبان است. شورای نگهبان نقطه ای تضمین و تأمین برای نظام اسلامی است. این امر بسیار مهمی است. شورای نگهبان در مجموعه تشکیلات نظام جمهوری اسلامی، مثل بقیه دستگاهها نیست که بگوییم ارگانها و تشکیلات مختلفی هستند؛ بعضی مهم ترند، بعضی کم اهمیت ترند. شورای نگهبان مثل بعضی از پدیده های یک نظام مانند قانون اساسی وضع ویژه ای دارد. شورای نگهبان تشکیلاتی است که اگر خوب باشد و درست کار کند، این نظام دیگر خطر انحراف از دین نخواهد داشت. این چیز کمی نیست. این چیز قابل مقایسه ای با چیزهای دیگر نیست. ببینید از مشروطه تا پیروزی انقلاب اسلامی بر اثر انحراف از موازین دینی چقدر ضرر کردیم! ده ها سال این کشور خسارت دید؛ به خاطر اینکه از اصول دینی انحراف حاصل شد. با اینکه اساس مشروطیت بر پایه دین بنا شده بود؛ اما رعایت نشد و آن قضیه طراز اول مورد توجه قرار نگرفت. بعد هم با دین مخالفت

شد و پدیده‌های دینی آن نظام از بین رفت؛ اما غیر دینی‌های تقویت گردید و آن چیزی شد که شما دیدید یک کشور و یک ملت چه خسارتی را در طول این چند ۱۰ سال دوران مشروطه تا پیروزی انقلاب اسلامی متحمل شد. یکی از بزرگ‌ترین خسارتهایش حکومت خاندان پهلوی بود؛ تسلط آن دیکتاتوری عجیب و حقیقتاً کم‌نظیر در تاریخ. شما این را بدانید که وقتی یک نظام، تضمین بقا بر روال دینی نداشته باشد، این چیزها در انتظارش است. (حسینی خامنه‌ای، سید علی، ۱۳۹۸، دیدار اعضای هیئت نظارت بر انتخابات شورای نگهبان). «مسئله‌ی شورای نگهبان در قانون اساسی کشور ما یک مسئله‌ی بسیار مهم و بزرگ و منحصر به فرد است. هم وظیفه‌ی تشخیص موافقت قوانین مجلس با شرع مقدس و با قانون اساسی، بسیار وظیفه‌ی بزرگی است؛ که اگر این وظیفه نباشد، ادامه‌ی اسلامی بودن و شرعی بودن حکومت به هیچ‌وجه تضمین ندارد این، آن نقطه‌ی حساسی است که تضمین‌کننده‌ی ادامه‌ی حیات اسلامی این نظام است هم وظیفه‌ی تفسیر قانون اساسی، بسیار وظیفه‌ی سنگین و با اهمیتی است؛ که آنجایی که اصلی از اصول قانون اساسی به دلیلی مورد ابهام قرار می‌گیرد، نظر شورای نگهبان فصل الخطاب است؛ و اعتبار نظر شورای نگهبان، هم‌وزن اعتبار اصل قانون اساسی است. این، خیلی مطلب مهمی است. همچنین وظیفه‌ی نظارت شورای نگهبان بر انتخابات و تضمین صحت انتخابات، از جمله‌ی کارهای بسیار بزرگ و مهمی است که در قانون اساسی بر عهده‌ی شورای نگهبان گذاشته شده است. اگر نظارت شورای نگهبان نباشد، و اگر تأیید صحت انتخابات به وسیله‌ی شورای نگهبان انجام نگیرد، اصل این انتخابات زیر سؤال خواهد رفت و اعتبار خود را از دست خواهد داد؛ چه انتخابات مجلس، چه انتخابات خبرگان، چه انتخابات ریاست جمهوری، و هر انتخاباتی که نظارت آن بر عهده‌ی شورای نگهبان است. این وظایف یکی از دیگری مهم‌تر، همه بر دوش شورای نگهبان گذاشته شده است. پیش‌بینی شورای نگهبان در قانون اساسی، علاوه بر اینکه یک فهم و درک عمیق صحیح از مجاری امور در اداره‌ی کشور را نشان می‌داد، از ناحیه‌ی شباهت به نظامهای عقلانی دیگر هم این کار، یک کار صحیح و متین و حکیمانه به حساب می‌آمد. آن روزی که بحث شورای نگهبان مطرح شد البته قاعده همین بود که برای اطمینان از اسلامی بودن و شرعی بودن حرکت دولت اسلامی، دستگاه ناظری وجود داشته باشد این معنا به ذهن انسان می‌رسید؛ لیکن همان روز هم وقتی نگاه شد به دستگاه‌های دنیای کنونی و دنیای مدرن، دیدیم همه جا تقریباً چنین چیزی وجود دارد. یعنی در هیچ نظام مستحکم عقلانی‌ای شاید نشود فرض کرد و پیدا کرد جایی را که برای مراقبت و نظارت بر اجرای اصول حاکم بر آن نظام، دستگاهی وجود نداشته باشد؛ این، همه‌جائی است. البته اصول حاکم بر هر نظامی، ارزشهای معتبر در هر نظامی، باهم متفاوت است؛ ولی تقریباً در همه جا دستگاهی وجود دارد که تأیید کند، امضاء کند، تصدیق کند که کاری که دارد به وسیله‌ی حکومت انجام می‌گیرد، بر روی خط ارزشها و در جهت اهداف آن نظام است. حالا بعضی جاها اسمش را می‌گذارند دادگاه قانون اساسی، بعضی جاها مثلاً پاسدار قانون اساسی از این قبیل تعبیرات دارند اینجا شورای نگهبان است. دیدیم از اول انقلاب تا حالا بعضی‌ها را که به مناسبت‌های مختلف بر اصل وجود شورای نگهبان ایراد وارد کردند. به نظر ما این ایراد، هم غیر منصفانه بود، هم حاکی از عدم آگاهی به مسائل دنیا بود؛ عدم آگاهی از واقعیت‌های جهان بود. بدون شورای نگهبان، بدون دستگاهی که تضمین کند سلامت این خطی را که حکومت دارد دنبال می‌کند، معقول نیست که یک نظام دارای اصول، دارای ارزشها و دارای اهداف، بتواند کار خودش را دنبال بکند.

بنابراین اصل ایجاد شورای نگهبان در قانون اساسی، یک کار ضروری و لازم و کاملاً متین و حکیمانه بود. امروز هم هرچه بیشتر پیش می‌رویم، به اهمیت حضور شورای نگهبان بیشتر پی‌می‌بریم. شواهد متعددی از همه طرف برای انسان روشن می‌کند که چه فکر درستی بود گذاشتن این شورا در قانون اساسی، و چه لطف بزرگی کرد خدای متعال برای این کار، و امام بزرگوار ما که این طور محکم در مقابل شبهات ایستادند و از شورای نگهبان دفاع کردند؛ ایشان چه کار بزرگی را انجام می‌دادند

و در نظر داشتند. اگر ملاحظه کرده باشید، دشمنان نظام اسلامی هم در تبلیغات خودشان یکی از نقاطی که متصل شاید در هیچ برهه‌ای نباشد که این نقطه را فراموش کنند مورد بمباران تبلیغاتی قرار می‌دهند، شورای نگهبان است. آن‌ها از وجود این دستگاه مهم و اثرگذار ناراحتند و ما واقعاً باید تشکر کنیم از آقایان محترم در شورای نگهبان چه فقهای عظام، چه حقوق‌دانان محترم که با اینکه یک تشکیلات بظاهر کوچکی است، لیکن این کار بزرگ را توانستند انجام دهند، با حفظ رعایت‌های لازمی که مردم از آن‌ها توقع دارند. مردم توقع دارند شورا آنچه را که انجام می‌دهد، همراه با استدلال متین از لحاظ تکیه‌گاه قانونی باشد؛ در خود شورا و در عملکرد شورا اتحاد و انسجام وجود داشته باشد؛ شورا در کار خود تأخیر نداشته باشد؛ بوقت و بموقع کارها را انجام دهد. این‌ها همه بحمد الله در این مدت طولانی از مسئولیت شورا تحقق پیدا کرده است. در باب نظارت و کاری هم که هیئت‌های نظارت انجام می‌دهند و سرانجام به شورای نگهبان و قضاوت شورای نگهبان منتهی می‌شود، عرض می‌کنیم این هم بسیار مهم است. اگر کسانی اشکال می‌کنند، ایراد می‌کنند، بهانه‌گیری می‌کنند، اصل این کار را زیر سؤال می‌برند، این خلاف انتظار نیست بالاخره نظرات گوناگونی هست مهم این است که انسان و آن دستگاه عامل بداند که چه کاری بر عهده‌ی اوست و چه کاری دارد انجام می‌دهد. کاری که شما انجام می‌دهید، بسیار کار مهمی است. این کار خلاصه‌اش عبارت از این است که کسانی که بناست برای کشور و ملت تصمیم بگیرند چه در قالب مجلس خبرگان، چه در قالب مجلس شورای اسلامی، چه در قالب رئیس‌جمهوری و سرنوشت کشور به دست این‌ها داده می‌شود، از صلاحیت لازم برخوردار باشند. نمی‌شود هرکسی را مسلط بر سرنوشت مردم کرد. نمی‌شود به هرکسی با هر کیفیتی در رفتار و اخلاق و عقاید و سلاقی و ممشا و معلومات و معرفت و این‌ها، اجازه داد که برای اداره‌ی یک کشور هفتاد میلیونی، با این عظمت، با این تاریخ، بیاید قانون بنویسد؛ او را الزام کند که باید تو این‌طور بکنی، این‌طور نکنی؛ این شراطی دارد. آن کسی که بناست رهبر را انتخاب کند، شراطی دارد، صلاحیت هائی دارد؛ همه‌کس که نمی‌توانند بیایند رهبر بشناسند، رهبر را برکنار کنند؛ این‌ها وظایف مجلس خبرگان است. کسانی با صلاحیت‌های سطح بالا، از چنین اختیاری برخوردارند. کاری که شما انجام می‌دهید، بسیار کار مهمی است. این کار خلاصه‌اش عبارت از این است که کسانی که بناست برای کشور و ملت تصمیم بگیرند، چه در قالب مجلس خبرگان، چه در قالب مجلس شورای اسلامی، چه در قالب رئیس‌جمهوری و سرنوشت کشور به دست این‌ها داده می‌شود، از صلاحیت لازم برخوردار باشند. نمی‌شود هرکسی را مسلط بر سرنوشت مردم کرد. نمی‌شود به هرکسی با هر کیفیتی در رفتار و اخلاق و عقاید و سلاقی و ممشا و معلومات و معرفت و این‌ها، اجازه داد که برای اداره‌ی یک کشور هفتاد میلیونی، با این عظمت، با این تاریخ، بیاید قانون بنویسد؛ او را الزام کند که باید تو این‌طور بکنی، این‌طور نکنی؛ این شراطی دارد. آن کسی که بناست رهبر را انتخاب کند، شراطی دارد، صلاحیت هائی دارد؛ همه‌کس که نمی‌توانند بیایند رهبر بشناسند، رهبر را برکنار کنند، رهبر را برکنار کنند؛ این‌ها وظایف مجلس خبرگان است. کسانی با صلاحیت‌های سطح بالا، از چنین اختیاری برخوردارند.

اثبات صلاحیت، امضای صلاحیت یا رد صلاحیت، یک وظیفه است. اگر این را از مجموعه‌ی فعالیت‌های نظام برداریم، چیزی برای نظام باقی نمی‌ماند. چطور اجازه بدهند یک آدمی که از لحاظ عقیده، اعتقاد محکمی به مبانی نظام ندارد؛ از لحاظ ممشای عملی، یک انسان سالم و مستقل و دارای روش و اخلاق مستقیمی نیست؛ از لحاظ سیاسی، دل‌بستگی او به مسائل کشورش و مردم کشورش کمتر از دل‌بستگی او به مصالح بیگانگان است، فرضاً بیاید در رأس دستگاه اجرائی یا در مسند قانون‌گذاری قرار بگیرد؟ این کار جایز است؟ نظارت شورای نگهبان در مسائل انتخابات، یکی از مهم‌ترین کارهائی است که انجام می‌دهد؛ کار بسیار مهمی است، کار بسیار لازمی است. به جوسازی‌هائی که علیه این کار می‌شود، ابداً نباید اعتناء کرد.

البته کار را باید درست انجام داد. به همان اندازه که کار مهم است، به همان اندازه سلامت کار مهم است. یعنی باید معیارها را درست فهمید، و فقط بر اساس این معیارها قبول کرد یا رد کرد. از این معیارها نباید تخطی شود، کوتاهی هم نباید بشود، غفلت هم نباید بشود. معیار عبارت است از مقررات و قانون. سلائق نباید دخالت کند. گرایش سیاسی، گرایش گروهی، گرایش جناحی نباید دخالت کند. سفارش و توصیه نباید دخالت کند. معیار بایستی بین خود و خدا، همان معیار قانونی باشد؛ هم در مسئله‌ی نظارت ها، هم در مسئله‌ی قبول یا رد قوانین مجلس. فقط باید معیار را معیار قانون قرار داد. مگر قانون باید رعایت شود. گاهی ممکن است انسان به نظرش برسد که اگر اینجا برطبق قانون عمل کنیم، مصلحت نباشد. در همان جا رعایت قانون از رعایت آن مصلحت بالاتر و لازم‌تر است؛ چون اگر چنانچه بنا شد که با نظر اشخاص و افراد و مصلحت‌اندیشی این و آن، معیارها و ضابطه‌ها به هم بخورد، دیگر ضابطه‌ای باقی نخواهد ماند؛ یک روز یک کسی یک جور مصلحت می‌داند، یک روز دیگر کس دیگری جور دیگری ممکن است مصلحت بداند، یا در یک روز دو نفر دو جور مصلحت بدانند؛ لذا دیگر قانونی باقی نمی‌ماند، ضابطه‌ای باقی نمی‌ماند. ضابطه مقدم است بر هر مصلحت‌اندیشی، بر هر نگاه و دید و بینش. البته در نگاه فقهی یا استنباط حقوقی در شورای نگهبان ممکن است تغییراتی پیش بیاید؛ این ایرادی ندارد؛ برای هر مجتهدی تبدل رأی پیش می‌آید. امروز از دلیل، یک چیز می‌فهمد؛ یک روز دیگر ممکن است به همان دلیل نگاه کند، چیز دیگری بفهمد؛ این اشکالی ندارد. تبدل رأی شورای نگهبان در موارد گوناگون، عیب نیست؛ منتها همین تبدل رأی هم بایستی منطبق باشد بر ضوابط و قوانین، و منضبط باشد. نکته‌ی دیگری که من قبلاً هم گفته‌ام، این است که آنچه را که در شورای نگهبان به عنوان نظریه و به عنوان رأی صادر می‌شود چه در زمینه‌ی ارتباط با قانون اساسی، چه در زمینه‌ی ارتباط با شرع، موافقت و عدم موافقت با استدلال و استناد محکم همراه شود؛ این استدلال‌ها یک مجموعه‌ی حقوقی بسیار با ارزشی را تهیه می‌کند؛ می‌تواند مرجعی قرار بگیرد برای همه‌ی کسانی که در زمینه‌ی مسائل حقوقی و شرعی و مسائل قوانین و این‌ها کار می‌کنند. در خود شورای نگهبان برای یک مسئله گاهی مباحثات فراوانی انجام می‌گیرد، حرف‌های خوب گفته می‌شود، استدلال‌های گوناگون در مقابله‌ی با نظرات یکدیگر مطرح می‌شود؛ این‌ها چیزهای خیلی خوبی است، این‌ها چیزهای با ارزشی است؛ این‌ها ثبت و ضبط بشود و در اختیار افکار صاحب نظران قرار بگیرد تا اهمیت کار شورا حس شود. به هر حال یکی از نعم الهی بر ما، بحمد الله شورای نگهبان است؛ این نعمت را باید قدر بدانیم و حفظ کنیم. حفظ آن فقط به این نیست که در لفظ و در ظاهر و این‌ها احترام آن را نگه داریم؛ حفظ آن به این هم هست که هر چه می‌توانیم، در شورای نگهبان ساخت و پرداخت و محصول کار را با اتقان بیشتری همراه کنیم، که این به عهده‌ی شما دوستان، برادران و خواهران محترم است». (حسینی خامنه‌ای، سید علی، بیانات، ج ۲۹، ص ۱۶)

۱-۲ نقش شورای نگهبان در مسیر هدایت کشور

یکی دیگر از وظایف شورای نگهبان، نقش و تاثیر ایشان بر هدایت مسائل مختلف کشور در بررسی قوانین موصوب مجلس شورای اسلامی و تطبیق آن با شرع مقدس و قانون اساسی کشور است. امام خامنه‌ای در بیاناتی در خصوص نقش شورای نگهبان این گونه بیان می‌فرمایند:

«شورای نگهبان مطمئن‌ترین دستگاه و ارگانی است که انقلاب به نظام کشور بخشیده است. ما برای اینکه به طور کلی از سلامت نظام مطمئن باشیم، مهم‌ترین و رساترین و فعال‌ترین و مؤثرترین مجموعه‌ی ما همین شورای نگهبان است. در قانون اساسی ما، شورای نگهبان حتی نقشی مهم‌تر از طراز اولی که در صدر مشروطیت گذاشته شد، دارد. اولاً طراز اول، به مسائل

قانون اساسی و امثال این‌ها کاری نداشت؛ فقط به مسأله‌ی شرع کار داشت؛ ثانیاً این کسانی که امروز در شورای نگهبان هستند، با مسائل کشور و مسائل انقلاب و مشکلاتی که بر سر راه انقلاب هست، واقف‌ترند، تا آن کسانی که در آن روز می‌خواستند در نقش طراز اول کار کنند». (حسینی خامنه‌ای، سید علی، بیانات، ج ۱۳، ص ۱۱۷) هدایت صحیح جامعه و حفظ مسیر کلی اجرا و قانونگذاری از انحراف، در اینجا به وسیله جمعی انجام می‌گیرد (شورای نگهبان) و اساس هم در هر جامعه‌ای همین است، چون جهت‌گیری‌های ابتدایی در خیلی جاها خوب و صحیح است اما اشکال بر غالب جوامعی که منحرف شده‌اند در استمرار حرکت است که باید صحیح بماند

۱-۳ نقش اساسی شورای نگهبان در جلوگیری از انحراف نظام از دین

یکی دیگر از شاخصه‌های اصلی وظایف شورای نگهبان، جلوگیری از انحرافات مختلف نظام از دین مبین اسلام بر اساس آموزه‌های دینی و حکم قرآن می‌باشد، حضرت آیت الله خامنه‌ای در خصوص نقش اساسی این شورا در این باره اینگونه می‌فرماید:

«شورای نگهبان نقطه‌ی تضمین و تأمین برای نظام اسلامی است. این امر بسیار مهمی است. شورای نگهبان در مجموعه‌ی تشکیلات نظام جمهوری اسلامی، مثل بقیه‌ی دستگاه‌ها نیست که بگوییم ارگانها و تشکیلات مختلفی هستند؛ بعضی مهم‌ترند، شورای نگهبان مثل بعضی از پدیده‌های یک نظام مانند قانون اساسی وضع ویژه‌ای دارد. شورای نگهبان تشکیلاتی است که اگر خوب باشد و درست کار کند، این نظام دیگر خطر انحراف از دین نخواهد داشت. این چیز کمی نیست. این چیز قابل مقایسه‌ای با چیزهای دیگر نیست». (بیانات امام خامنه‌ای در دیدار با اعضای شورای نگهبان، ۱۳۷۱)

۱-۳-۱ اهمیت صیانت از هویت اسلامی توسط شورای نگهبان

«صیانت از هویت اسلامی نظام و جلوگیری از استحاله تدریجی آن افتخار و شرف شورای نگهبان است و حفظ پیکره و محتوای نظام اسلامی از طریق انطباق قوانین با اسلام و قانون اساسی وظیفه بزرگی است که شورای نگهبان، به عنوان یک نهاد بسیار مهم و حقیقتاً اساسی نظام، در بیست سال گذشته انجام داده است». (بیانات مقام معظم رهبری در دیدار اعضای شورای نگهبان، ۲۸ تیر ۱۳۷۹)

۱-۳-۲ اهمیت نقش شورای نگهبان در اداره کشور

ایشان در رابطه با اهمیت نقش و تاثیر شورای نگهبان در اداره کشور می‌فرمایند: «اصول حاکم بر هر نظامی، ارزش‌های معتبر در هر نظامی، با هم متفاوت است؛ ولی تقریباً در همه جا دستگاهی وجود دارد که تأیید کند، امضاء کند، تصدیق کند که کاری که دارد به وسیله‌ی حکومت انجام می‌گیرد، بر روی خط ارزش‌ها و در جهت اهداف آن نظام است» (بیانات مقام معظم رهبری در دیدار اعضای شورای نگهبان، ۲۰ تیر) همچنین در جایی دیگر درباره اهمیت اداره کشور توسط شورای نگهبان می‌فرمایند: «شکی نیست که شورای نگهبان وظائف قانونی دارد. به این وظائف مصرّح در قانون اساسی و که نظارت بر انتخابات و تشخیص صالحیت‌ها و این چیزهاست و باید تعرض نشود. این چیزها را می‌شود اصلاح کرد. یعنی این قضیه را نباید مسئله مورد بحث و مورد دعوا و نزاع قرار داد؛ اینها چیزهایی است که قابل اصلاح است. ممکن است در آنجا یک کسی خطائی هم بکند؛ خطا قابل جبران است. اینها مسائل اصلی نیست». (بیانات مقام معظم رهبری در دیدار اعضای مجلس خبرگان رهبری ۱۳۸۸/۱۲/۰۶)

۴-۱ قانون اساسی و شورای نگهبان

در مباحث فوق به رابطه اصلی و اساسی شورای نگهبان و قانون اساسی به عنوان عالی ترین رکن نظام در پاسداشت از قانون اساسی در مقابل مصوبات مجلس اشاره گردید، اهمیت این موضوع از دیدگاه امام خامنه ای (مدظله العالی) اینگونه بیان شده است: «شورای نگهبان مانع این است که نظام اسلامی از خطّ دین و اسلام و همچنین از خطّ قانون اساسی که این در درجه‌ی دوم اهمیت است؛ اما این هم خیلی اهمیت دارد که منحرف شود. قانون اساسی ستون فقرات نظام است؛ در حقیقت مرکز اصلی سلسله اعصاب نظام است؛ معیار و ضابطه است و شورای نگهبان نمیگذارد که دستگاههای کشور از قانون اساسی منحرف شوند». (علی خامنه ای، انتخاب صالحان، جلد: ۵، صفحه: ۳۰)

«حضور شورای نگهبان در قانون اساسی که امام هم مکرر روی آن تأکید می کردند حقیقتاً یک حضور مبارکی است. تشخیص شورای نگهبان، تشخیص یک عده انسانهای عادل، بیطرف و بصیر نسبت به صلاحیت ها است؛ این یک چیز مبارکی برای ما و برای هم‌گی آحاد ملت است». (بیانات مقام معظم رهبری در تاریخ ۱۳۹۲/۱۲/۰۷)

۵-۱ اعتماد ملت به شورای نگهبان

یکی دیگر از مهم‌ترین موضوعات در رابطه با شورای نگهبان مساله اعتماد مردم به این شورا می‌باشد که از جایگاه ویژه ای در این زمینه برخوردار است لذا رهبری معظم انقلاب حساسیت این موضوع را اینگونه بیان می‌دارد:

«شورای نگهبان، عماد ملت و دین و مایه اطمینان و سکینه قلب مؤمنین است و در حقیقت نبض نظام اسلامی به شمار می‌رود. وقتی شورای نگهبان مثل همه دوره‌های گذشته آن، قوی و قاطع و دقیق باشد، موجب آرامش کسانی می‌شود که دلشان برای اسلام می‌تپد و آرزویشان تحقق اهداف اسلامی و شریعت حقه نبویه است» (بیانات مقام معظم رهبری در مراسم بیعت اعضای شورای نگهبان، ۲۱ خرداد ۱۳۶۸) همچنین در جای دیگر بیان میدارند: «در قانون اساسی ما، شورای نگهبان حتی نقشی مهمتر از طراز اولی که در صدر مشروطیت گذاشته شد، دارد. اولاً طراز اول، به مسائل قانون اساسی و امثال اینها کاری نداشت؛ فقط به مسأله‌ی شرع کار داشت؛ ثانیاً این کسانی که امروز در شورای نگهبان هستند، با مسائل کشور و مسائل انقلاب و مشکلاتی که بر سر راه انقلاب هست، واقف‌ترند، تا آن کسانی که در آن روز می‌خواستند در نقش طراز اول کار کنند». (بیانات مقام معظم رهبری در دیدار اعضای هیأت مرکزی نظارت بر انتخابات مجلس، ۴ اسفند ۱۳۷۰)

۶-۱ قضاوت در مورد شورای نگهبان

این مهم در رابطه با شورای نگهبان از سوی برخی از افراد و کسانی که خود را صاحب نظر می‌دانند در جامعه و بین احاد مردم نمایان است و از سوی با توجه به جایگاه حساس و مردمی این نهاد و نقش تاثیر گذار آن، خیلی از جریان‌ها در پی ایجاد قضاوت و لو نایجا در مورد این نهاد حساس می‌باشند از این رو امام خامنه ای (مدظله العالی) در خصوص قضاوت در مورد شورای نگهبان می‌فرماید: «شورای نگهبان در حرف و اقدام و کار خودش، امین و مؤتمن است و همه موظفند که به چشم امین به آن نگاه کنند. هر قاضی عادل هم وقتیکه قضاوت میکند، ممکن است یک نفر در دلش به او اعتراض داشته باشد چون بین ماها عصمت که نیست و آن اعتراض بحق هم باشد؛ اما حکم قاضی، حکم یک امین مؤتمن است و بایستی عملاً مورد اعتماد قرار بگیرد. امروز وضع شورای نگهبان اینطور است؛ هم در قوانین، هم در تصرفات اجرایی و شبه اجرایی از این قبیلی که ما در باب انتخابات مشاهده میکنیم بایستی مورد اعتماد و قبول و ائتمان مردم باشد و بحمد الله هست و هیچکس نباید به

خودش اجازه بدهد که از این موقعیت و مقام شامخ معنوی ای که قانون برای شورای نگهبان معین کرده، خطی انجام بدهد و نسبت به آن خدشه ای وارد کند». (بیانات مقام معظم رهبری در تاریخ ۱۳۷۰/۱۲/۰۴)

۲- اهداف و پیامدهای تضعیف شورای نگهبان

با عنایت به جایگاه مهم شورای نگهبان و نقش به سزای این شورا در اهداف راهبردی نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران، جایگاه این شورا از سوی معاندین و دشمنان نظام همیشه مورد تخریب و تضعیف قرار گرفته که در ادامه به بیان آن خواهیم پرداخت:

۲-۱ تخریب و حمله به شورای نگهبان

یکی از بارزترین شیوه های دشمنان نظام، تخریب جایگاه نهادهای مهم و تاثیرگذار انقلاب اسلامی با استفاده از شیوه های مختلف می باشد. شورای نگهبان نیز از این قاعده مستثنی نبوده و همیشه به عنوان یکی از مهمترین اهداف دشمنان مورد حمله های مختلف واقع شده است از این رو امام خامنه ای درباره لزوم هوشیاری در مقابل این جریان مضر انقلاب می فرماید:

«بعضی ها وقتی در شورای نگهبان رد شدند ناراحت می شوند؛ این ناراحتی قابل فهم است، قبول است. بنده هم ممکن است اگر چنانچه در یک موردی بگویند «شما صلاحیت نداری» ناراحت بشوم؛ اما آیا وقتی ناراحت شدیم بایستی جنجال بکنیم؟ انسان اگر ناراحت شد، اگر راه قانونی ای وجود دارد، باید به آن راه قانونی متوسل بشود. من تعجب میکنم که بعضی بنا میکنند نوشتن در روزنامه و این طرف و آن طرف و از این قبیل کارها علیه شورای نگهبان که چرا ما را رد کردید؛ ما صالح بودیم. خیلی خب، شما صالح؛ اگر چنانچه شورای نگهبان اشتباه کرده باشد، شما بایستی به آنها مراجعه کنید و آنها هم طبق قانون، همان وظیفه ای که دارند باید انجام بدهند؛ اگر نشد، نمی شود شورای نگهبان را تخریب کرد. شورای نگهبان جزو آن مراکز اصلی ای است که از اول انقلاب، استکبار خواسته آن را تخریب بکند. یکی از چند مرکز مهمی که از اول انقلاب سعی دستگاه تبلیغات اهریمنی صهیونیست ها و آمریکایی ها و استکبار بر این بوده است که آن را تخریب بکنند، شورای نگهبان است. ما نباید کمک کنیم و شورای نگهبان را تخریب کنیم به خاطر این [رد صلاحیت]. بله، ممکن است گله داشته باشیم یا یک مشکلی وجود داشته باشد؛ خب، مشکل را باید بگوییم؛ نباید تخریب بکنیم شورای نگهبان را؛ این مرکز اساسی قانونی را نبایستی تخریب بکنیم. لجن پراکنی کردن علیه شورای نگهبان حقیقتاً یک کار غیر اسلامی، غیر شرعی، غیر قانونی و غیر انقلابی است.»

علی خامنه ای، رهبر جمهوری اسلامی ایران، انتخاب صالحان، جلد ۱ صفحه: ۲۹۵، همچنین ایشان درجایی دیگر در این باره می فرماید: «اگر خدای نکرده روزی شورای نگهبان تضعیف بشود چه تضعیف حیثیتی، و چه تضعیف هویتی و درونی مطمئناً ضربه ای جبران ناپذیری به انقلاب خواهد خورد. این نقطه که نمایشگر صحت و اتقان تصمیم گیری در نظام اسلامی است، تأثیر فوق العاده و تعیین کننده ای در حرکت نظام دارد و جز با اخلاص و استمداد از پروردگار و طلب هدایت از او، هیچ کار نمی شود کرد.» (علی خامنه ای، رهبر جمهوری اسلامی ایران، بیانات، جلد ۱۱، ص ۱۰) امام خامنه ای (مدظله العالی) در مورد تخریب شورای نگهبان و تلاش دشمن برای اعمال نفوذ در انتخابات و غیر قانونی جلوه دادن آن نیز بیاناتی به شرح ذیل ایراد نموده اند: «یکی از کارهایی که آنها امروز بجد دنبال میکنند این است که شورای نگهبان را تخریب کنند؛ ببینید برادران و خواهران عزیز! تخریب شورای نگهبان معنا دارد. آمریکایی ها از اول انقلاب با چند نقطه ی اساسی در کشور و در نظام جمهوری اسلامی بشدت

مخالف بودند که یکی‌اش شورای نگهبان بود؛ سعی کردند، تلاش کردند و از بعضی افراد داخلی غافل و بی توجه هم سوءاستفاده کردند بلکه بتوانند بساط شورای نگهبان را جمع کنند البته نتوانستند و نمی‌توانند حالا درصددند تصمیم‌های شورای نگهبان را زیر سؤال ببرند. معنای این کار چیست؟ جوانهای عزیز ما به این درست توجه کنند؛ وقتی تصمیم‌های شورای نگهبان زیر سؤال رفت و ادعا شد که اینها غیر قانونی است، معنایش چیست؟ معنایش این است که انتخاباتی که پیش رو است، غیر قانونی است؛ وقتی انتخابات غیر قانونی شد، برخلاف قانون شد، نتیجه‌اش چیست؟ نتیجه‌اش این است مجلسی که بر اساس این انتخابات تشکیل خواهد شد، غیر قانونی است؛ معنای غیر قانونی بودن مجلس این است که در طول چهار سال هر قانونی که در این مجلس بگذرد، اعتبار ندارد و بی‌اعتبار است؛ یعنی کشور را چهار سال در خلأ مجلس و خلأ قانون نگه داشتن؛ معنای تخریب شورای نگهبان این است و دشمن این را میخواهد. البته آن کسانی که با دشمن در داخل هم‌صدایی میکنند، بیشترشان ملتفت نیستند چه کار میکنند. من متهم نمیکنم کسی را به خیانت؛ ملتفت نیستند، توجه ندارند اما واقع قضیه این است. تخریب شورای نگهبان، اینکه شورای نگهبان را ما زیر سؤال ببریم و بگوییم که تصمیم‌گیری‌هایشان برخلاف قانون بوده است، تخریب شورای نگهبان نیست، تخریب انتخابات است، تخریب مجلس است، تخریب چهار سال قانون‌گذاری در مجلس است؛ دنبال این هستند. ببینید، نقشه را چه زیرکانه میکشند. این را من باید به افکار عمومی بگویم؛ افکار عمومی باید بدانند این را؛ آن کسی که علیه شورای نگهبان حرف میزند، خودش ملتفت نیست و توجه ندارد که چه کار دارد میکند اما کار این است. تلاش دشمن متمرکز است بر اینکه جمهوری اسلامی را از مردم‌سالاری دینی - این پدیده‌ی بی‌نظیر، این پدیده‌ی بدیع، این پدیده‌ی جذاب برای ملت‌های مسلمان - محروم کنند؛ تلاششان این است. اگر میتوانستند انتخابات را متوقف می‌کردند که نتوانستند و نخواهند توانست؛ اگر میتوانستند شورای نگهبان را از بین میبردند یا نظارت او را بی‌اثر می‌کردند که نتوانستند. حالا که نتوانستند، به این راه‌ها متوسل شدند، از این راه‌ها دارند وارد می‌شوند؛ باید حواسمان جمع باشد». (علی خامنه‌ای، رهبر جمهوری اسلامی ایران، بیانات، جلد: ۳۷، صفحه: ۲۸۹)

۲-۲) اهمیت حفظ اعتماد عمومی توسط شورای نگهبان

معظم له در خصوص اعتماد مردم نسبت به شورای نگهبان و اهمیت حفظ آن اینگونه می‌فرمایند: «شورای نگهبان همچنان که واقعاً وسیله‌ی اعتماد عمومی بوده است، باید مظهر این اعتماد هم باشد. هرچه افراد از جهات و جناح‌های مختلف بیشتر در انتخابات شرکت کنند، این برای نظام بهتر است؛ برای شورای نگهبان هم بهتر است. ما باید کاری کنیم که این امکان و وسیله برای ورود اشخاص بیشتر فراهم بشود. نباید طوری باشد که یک جریان، ولو در یک شهر خاص، احساس بکند که در این انتخابات وارد نیست؛ باید طوری باشد که در همه‌جا همه احساس کنند که میتوانند آن فرد مورد نظر خودشانرا واقعاً آزادانه انتخاب بکنند؛ یعنی شورای نگهبان و حرکتی که در این مقطع انجام میدهد، باید مظهر و آینده‌ی اعتماد عمومی باشد. البته من شخصاً به آقایان در حدّ اعلاّی اعتماد، اعتماد دارم. من شماها را از لحاظ اخلاقی و علمی، عادل و زکی و نزیه میدانم و مطمئنم که مصلحت هم، آن طوری که هست، در ذهن آقایان واقعاً وجود دارد و ضوابط کاملاً رعایت خواهد شد؛ لیکن به‌هرحال اینها کلیاتی است که لازم است گفته بشود تا برای عمل و موارد شبهه، وضع روشنی وجود داشته باشد» (علی خامنه‌ای، رهبر جمهوری اسلامی ایران، انتخاب صالحان، جلد: ۵، صفحه: ۲۷) «شورای نگهبان همچنان که واقعاً وسیله‌ی اعتماد عمومی بوده است، باید مظهر این اعتماد هم باشد. هرچه افراد از جهات و جناح‌های مختلف بیشتر در انتخابات شرکت کنند، این برای نظام بهتر است؛ برای شورای نگهبان هم بهتر است. ما باید کاری کنیم که این امکان و وسیله برای ورود اشخاص بیشتر فراهم بشود.

نباید طوری باشد که یک جریان، ولو در یک شهر خاص، احساس بکند که در این انتخابات وارد نیست؛ باید طوری باشد که در همه جا همه احساس کنند که می توانند آن فرد مورد نظر خودشان را واقعاً آزادانه انتخاب بکنند؛ یعنی شورای نگهبان و حرکتی که در این مقطع انجام می دهد، باید مظهر و آینه‌ی اعتماد عمومی باشد. البته من شخصاً به آقایان در حدّ اعلاّی اعتماد، اعتماد دارم. من شماها را از لحاظ اخلاقی و علمی، عادل و زکی و نزیه می دانم و مطمئنم که مصلحت هم، آن طوری که هست، در ذهن آقایان واقعاً وجود دارد و ضوابط کاملاً رعایت خواهد شد؛ لیکن به هر حال اینها کلیّاتی است که لازم است گفته بشود تا برای عمل و موارد شبهه، وضع روشنی وجود داشته باشد» (علی خامنه‌ای، رهبر جمهوری اسلامی ایران، انتخاب صالحان، صفحه: ۲۸۵).

۲-۳ تعرض به شورای نگهبان

علاوه بر تخریب جایگاه شورای نگهبان، یکی دیگر از اهداف دشمن حمله و تعرض به شورای نگهبان می باشد که در طول این مدتی که از عمر شکوهمند نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران میگذرد از هیچ عاملی در این زمینه کوتاهی ننموده اند لذا در این باره رهبر معظم انقلاب می فرماید: «کسانی هم که در بیرون این مجموعه هستند، همین طور باید رعایت کنند. آنهایی که قلمی به دستشان هست، تریبونی در اختیارشان هست، بفهمند که اعتراض کردن، بی احترامی کردن و هتک حرمت شورای نگهبان، خطای کوچکی نیست. قابل قبول و قابل تحمل نیست. اگر بخواهیم قدم به قدم تصویر کنیم، این گونه است: ذهن ها را تحت تأثیر قرار دادن؛ سپس موانع نفوذ در ارکان نظام را از بین بردن؛ مثل شورای نگهبان. الآن می بینید که به شورای نگهبان هم خیلی حمله می شود. این بحث «نظارت استصوابی» و این چیزهایی که باز هم رویش جنجال می کنند، از آن جنجالهای بسیار بی مبنا و بی ریشه‌ای است که هدفش تضعیف شورای نگهبان و در واقع نفوذ دادن عناصر مخالف با اسلام و مخالف با امام و مخالف با نظام جمهوری اسلامی در ارکان قانون گذاری است. مانعشان شورای نگهبان است. فکر می کنند همان بلایی که یک روز سر آن هیئت علمای طراز اول آوردند، به این وسیله می توانند بر سر شورای نگهبان هم بیاورند، که البته نخواهند توانست و مطمئناً چنین چیزی تحقق پیدا نخواهد کرد. هدف این است؛ این قدم بعدی است. طراحان سیاسی و امنیتی و جنگ روانی دشمن، پیش خودشان چنین محاسبه می کنند که اگر این کار هم به نتیجه برسد، آن وقت قدم بعدی نفوذ در مجلس است و این به معنای نفوذ در دولت و نفوذ در ارکان نظام است. این گونه می خواهند وارد شوند». (علی خامنه‌ای، رهبر جمهوری اسلامی ایران، بیانات، جلد: ۲۱، صفحه ۱۱) «یکی از غلطترین کارها در این زمینه، حمله‌ی به شورای نگهبان است؛ خوب، شورای نگهبان یک مجموعه‌ی مورد اعتماد است؛ در قانون اساسی شأنی برای شورای نگهبان معین شده است، مشخص شده است؛ شش نفر فقیه عادل، شش نفر حقوق دان برجسته که منتخب مجلس شورای اسلامی در شورای نگهبان هستند؛ چطور آسان متهم بکنند شورای نگهبان را که مثلاً از روی غرض فلان کس را رد کرده‌اند، یا فلان کس را قبول کرده‌اند؟ خوب این تهمت زدن است. تهمت گناه کبیره است؛ توبه لازم دارد؛ باید توبه کنند». (علی خامنه‌ای، رهبر جمهوری اسلامی ایران، جلد ۴۱، صفحه: ۶۰).

۲-۴ اهمیت حفظ شأن شورای نگهبان

حضرت امام خامنه‌ای (مدظله العالی) در خصوص حفظ شان و لزوم حفظ جایگاه حفظ شورای نگهبان نیز فرمایشاتی ایراد نموده اند که به برخی از آنها اشاره خواهیم نمود:

چنین دستگامی که این همه اهمیت دارد، باید ابهت و اقتدار و تکریم و حرمتش حفظ شود. هم خود آقایان محترمی که در این شورا و یا منتسب به این شورا هستند مثل «شما آقایان بایستی این ابهت و احترام و حرمت را حفظ کنند، هم دیگران که در بیرون شورا هستند. مبدا خدای نکرده کسی از هیأت‌های نظار در گوشه‌ای از کشور کاری کند که دهان بدخواهی را باز کند و احترام شورای نگهبان هتک شود؛ یا در بیان مطالب طوری حرف زده شود که احیاناً کسانی به عنوان اعتراض نه از سر خیرخواهی حرمت شورای نگهبان را هتک کنند. (علی خامنه‌ای، رهبر جمهوری اسلامی ایران، بیانات، جلد: ۴۱، صفحه: ۶۰)

یکی از غلط‌ترین کارها در این زمینه، حمله‌ی به شورای نگهبان است؛ خب، شورای نگهبان یک مجموعه‌ی مورد اعتماد است؛ در قانون اساسی شأنی برای شورای نگهبان معین شده است، مشخص شده است؛ شش نفر فقیه عادل، شش نفر حقوق‌دان برجسته که منتخب مجلس شورای اسلامی در شورای نگهبان هستند؛ چطور آسان متهم بکنند شورای نگهبان را که مثلاً از روی غرض فلان کس را رد کرده‌اند، یا فلان کس را قبول کرده‌اند؟ خب این تهمت زدن است. تهمت گناه کبیره است؛ توبه لازم دارد؛ باید توبه کنند» (بیانات در دیدار اقشار مختلف مردم، ۱۳۹۸/۱۱/۱۶) همچنین ایشان در خصوص اهمیت حفظ شان شورای نگهبان توسط دیگر دستگاه‌های اجرایی می‌فرمایند: «یک وظیفه هم بر عهده دیگران است که پاسداری کنند؛ یعنی نماینده مجلس و وزیر و مسئول دولتی و مسئول قضائی، جایگاه شورا شورای نگهبان را با همان اهمیتی که دارد، بشناسند و رعایت کنند و حرمت آن را حفظ کنند و دستور و رأی قانونی‌اش را پاسداری کنند و معتبر بشمرند.» (بیانات مقام معظم رهبری در مراسم تنفیذ ریاست جمهوری، ۱۱ مرداد ۱۳۸۰)

۳- شورای نگهبان، نظارت بر انتخابات و صیانت از آراء

در این بخش به نقش شورای نگهبان در مورد نظارت از انتخابات و صیانت از آرای مردم بر اساس دیدگاه رهبر معظم انقلاب در خصوص وظایف این دستگاه در امور مربوط به انتخابات خواهیم پرداخت:

۳-۱ لازمی تأیید شورای نگهبان؛ احراز صلاحیت کاندیداها

حضرت آیت الله خامنه‌ای در سخنانی درباره موضوع احراز هویت کاندیداها اینگونه می‌فرماید: «باید گفت به تبعیت ناخواسته و نادانسته از دشمن برخی از اشکالات را متوجه می‌کنند به شورای نگهبان؛ بنده حقیقتاً گله دارم از این‌گونه افراد. شورای نگهبان کار خودش را با جدیت، با زحمت فراوان، با تلاش انجام داد. شما هم جای شورای نگهبان باشید، غیر از این عمل نخواهید کرد. شورای نگهبان در ظرف بیست روز... باید دوازده هزار پرونده را می‌دید. خب، این اشکال از قانون است؛ اگر این اشکال قانونی برطرف بشود، آن مشکلی که مترتب بر این هست برطرف خواهد شد. ما چرا باید آن اشکال قانونی را به پای شورای نگهبان بنویسیم؟ آقایان صحبت از احراز و عدم احراز می‌کنند؛ من تعجب میکنم از بعضی که این حرف را می‌زنند. خب، شما همه اهل فزلید، اهل علمید؛ آیا بدون احراز شرایط برای یک مسئولیت، می‌شود آن شخص را تأیید کرد؟ بدون اینکه شما احراز کنید شرایط قانونی این کار را دارد، میتوانید آن را تأیید کنید؟ پیش خدای متعال جواب دارید؟ نمی‌توانید؛ شما هم به جای شورای نگهبان باشید نمی‌توانید. شورای نگهبان اگر احراز نکرد، ناگزیر است از اینکه بگوید من احراز نکردم؛ وقتی احراز نکرد، طبعاً طرف رد می‌شود؛ خب، این ایرادی نیست که به شورای نگهبان وارد بشود. اگر می‌خواهید شورای نگهبان فرصت احراز داشته باشد، باید قانون را اصلاح کنید.» (لی خامنه‌ای، رهبر جمهوری اسلامی ایران، انتخاب صالحان، صفحه: ۲۸۹)

۲-۳ احراز صلاحیت کاندیدا توسط شورای نگهبان

ایشان در خصوص احراز هویت کاندیداها توسط شورای نگهبان و لزوم دقت نظر در این رابطه می فرمایند: «آنچه که در مسأله‌ی احراز صلاحیت به ذهنم می‌رسد، این است که احراز، وظیفه‌ی شورای نگهبان است و قهراً باید صلاحیت‌ها را احراز کند؛ همچنان که وظیفه‌ی وزارت کشور هم هست. کسی که داوطلب می‌شود تا وارد میدانی شود که شرایطی برای آن میدان هست و شما هم مسئول این گذرگاه هستید، طبیعی است که بایستی شرایط را در آن شخص احراز کنید. این، مخصوص شورای نگهبان هم نیست؛ به عهده‌ی همه است. البته آقایان احراز را حتمی بگیرید؛ اما دایره‌ی محرز را خیلی تنگ نگیرید؛ یعنی صلاحیتی که برای مجلس هست، مشخص شود که چگونه صلاحیتی است. واقعاً ببینیم آن مقدار صلاحیتی که برای مجلس در زمینه‌ی التزام به قانون اساسی و التزام به دین مبین اسلام و بقیه‌ی شرایط وجود دارد، چه اندازه التزامی است. می‌شود این را یک امر مقول به تشکیک دانست که شدت و ضعف دارد. آن التزام شدید کذایی که با اندک چیزی که دیده شود مخدوش می‌گردد، معلوم نیست که برای نماینده‌ی مجلس لازم باشد؛ آن مثلاً فرض بفرمایید برای رهبری یا برای برخی از مقامات عالی‌رتبه‌ی دیگر لازم است. برای مجلس حدی از این خصوصیات و شرایط لازم است که ما اسمش را صلاحیتها می‌گذاریم. آن حد را باید درست تشخیص داد و آن را احراز کرد». (علی خامنه‌ای رهبر جمهوری اسلامی ایران، بیانات، جلد: ۲۵، صفحه: ۴۴)

۳-۳ وظیفه‌ی شورای نگهبان؛ حفظ احترام و آبروی اشخاص در بررسی صلاحیت‌ها

امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) در خصوص حفظ حریم شخصی کاندیداها در انتخابات می فرمایند: «نکته‌ی دیگر حفظ احترام و آبروی اشخاص است. اگر کسانی در پرونده‌هایشان مشکلی دیده شد که بنا شد به مجلس نروند، مشکل آنها بازگو و پخش نگردد و هتک حرمت آنها نشود. البته ممکن است بعضی کسان بگویند فلان شخص را که رد کرده‌اید، باید علت آن را صریحاً بگویید. اگر مطلبی گفتنی است، اشکالی ندارد آن را بگویید؛ اما اگر مطلبی ناگفتنی است، نباید آبروی اشخاص با این حرف‌ها برود و بیان شود. چون به ما این‌طور گفته‌اند و فشار آورده‌اند، پس ما آبروی این آدمها را ببریم؛ نه. در اسلام حرمت مؤمن خیلی اهمیت دارد و نباید هتک حرمت شود». (علی خامنه‌ای، رهبر جمهوری اسلامی ایران، انتخاب صالحان، صفحه: ۲۸۹)

۴-۳ اهمیت جلودگی از ورود افراد بی اعتقاد به انقلاب به مجلس

از فرمایشات حضرت امام خامنه‌ای در خصوص نظارت بر کاندیداها و جلودگی از ورود بی اعتقاد به انقلاب به مجلس را می‌توان بیانات ایشان به شرح ذیل ذکر نمود: «اگر در معیارهایی که نسبت به نمایندگی مجلس وجود دارد، واقعاً دقت شود، همین هم از آب درمی‌آید. باید مراقب بود که آدمهای اهل سوءاستفاده و بی‌اعتقاد به رسالت انقلابی و مسئولیت نمایندگی و کسانی که میخواهند وارد مجلس شوند فقط برای اینکه سوءاستفاده‌ای بکنند یا خدای نکرده خراب‌کاری‌ای انجام دهند، وارد مجلس نشوند. باید دقت کنید مجموع شرایطی که گذاشته شده است، همین نتیجه را بدهد» (علی خامنه‌ای، رهبر جمهوری اسلامی ایران، انتخاب صالحان، صفحه: ۲۸۹)

۳-۵ ضرورت رعایت اصول مهم در بررسی صلاحیت ها در انتخابات

رهبر معظم انقلاب در خصوص دقت و اهمیت در بررسی صلاحیت ها توسط شورای نگهبان اینگونه بیان می دارند: «البته بعضی وقت ها ممکن است در کسی نقطه‌ی ضعیفی هم باشد؛ اما لزومی ندارد که انسان هر چیز کوچکی را در اشخاص ببیند و آن را بزرگ کند. مثلاً فلان کس در فلان جا یک وقت حرفی را بر زبان جاری کرده است؛ یا مثلاً قبلاً این طور بود بحمدالله حالا کمتر دیده می شود که تا کسی مختصر حرکتی انجام می داد که برخلاف مذاق بعضی بود، فوراً او را به «ضدیت با ولایت فقیه» متهم می کردند! نه، این طور نیست که حالا هر کس یک کلمه حرفی زد، ضد ولایت فقیه محسوب شود. امروز مردم این کشور قانون اساسی و اساس ولایت فقیه را به عنوان یک اصل مهم، بلکه مهم‌ترین اصل پذیرفته‌اند و زندگی می کنند. غرض؛ نمیشود افراد را به اندک چیزی متهم کرد. توجه به چیزهای کم‌اهمیت، تنگ نظری و دقت های بی خودی را باید کنار گذاشت. اساس قضیه همان چیزهایی است که واقعاً همه را میترساند؛ آدم پول پرستی، اشرار منطقه ای، از فقد یا ضعف نظارت استفاده کند و وارد مجلس شود و بعد بخواهد برای آن گونه افراد کار و تلاش کند؛ یا مثلاً آن طور که جناب آقای جنتی در نماز جمعه‌ی دیروز اظهار می کردند در هنگام انتخابات به او پول بدهند تا وارد مجلس شود. اگر واقعاً این طور کسانی را شناختید، بی‌دریغ رذشان کنید. اگر دیدید کسانی هستند که برای این طور کارها به مردم پول میدهند یا دهن مردم را شیرین می کنند، بدانید که این آدم ها، آدمهای نامناسبی هستند. وقتی معلوم می شود کسانی هستند که به خاطر امور مادی و در راه کسب متاع دنیوی می خواهند مسند بازرشی را که قانون برای مردم وضع می کند، غصب کنند، بایستی جلویشان گرفته شود. معیارها هم ناظر به این است. بنابراین عمده‌ی آنچه که در یک نماینده لازم است، اعتقاد به این نظام و اعتقاد به اسلام و انقلاب و سعی برای انجام یک مسئولیت و تعهد است. البته اعتقاد به اسلام که می گوئیم، منظور این نیست که غیر مسلمان ها نمی توانند بیایند؛ خیر، اقلیتهای مذهبی هم طبق همان موازینی که وجود دارد، می توانند بیایند. ملاک عمده برای کسانی که میخواهند به مجلس بیایند این است که اگر این در کسی وجود داشت، بقیه‌ی چیزها را میشود واقعاً با اغماض نگاه کرد؛ مگر امری باشد که خلاف قانون است» (علی خامنه ای، رهبر جمهوری اسلامی ایران، انتخاب صالحان، صفحه: ۲۸۹)، همچنین ایشان می فرمایند: «من دو سه جمله راجع به این مسئله‌ی صلاحیت ها عرض بکنم. شورای محترم نگهبان صلاحیت های افرادی را احراز می کند، بعضی را هم احراز نمی کند. شورای نگهبان از لحاظ قانونی موظف است صلاحیت ها را احراز کند؛ باید تشخیص بدهد، باید برسد به اینکه این صلاحیت وجود دارد. البته توصیه‌ی همیشگی ما این بوده است که سطح صلاحیت ها را آن قدر بالا نبرند که یک عده ای معدودی ته آن بمانند»

۳-۶ وظیفه بودن اثبات صلاحیت، امضای صلاحیت یا رد صلاحیت

امام خامنه ای در خصوص حوزه ی تایید یا رد صلاحیت توسط شورای نگهبان می فرمایند؛ «اثبات صلاحیت، امضای صلاحیت یا رد صلاحیت، یک وظیفه است. اگر این را از مجموعه فعالیت های نظام برداریم، چیزی برای نظام باقی نمی ماند. چطور اجازه بدهند یک آدمی که از لحاظ عقیده، اعتقاد محکمی به مبانی نظام ندارد؛ از لحاظ ممشای عملی، یک انسان سالم و مستقل و دارای روش و اخلاق مستقیمی نیست؛ از لحاظ سیاسی، دل بستگی او به مسائل کشورش و مردم کشورش کمتر از دل بستگی او به مصالح بیگانگان است، فرضاً بیاید در رأس دستگاه اجرائی یا در مسند قانون گذاری قرار بگیرد؟ این کار جایز است؟ نظارت شورای نگهبان در مسائل انتخابات، یکی از مهم ترین کارهایی است که انجام می دهد؛ کار بسیار مهمی است». (بیانات در دیدار با اعضای محترم شورای نگهبان قانون اساسی و مسئولان بخشهای نظارتی ۲۰/۰۴/۱۳۸۶)

۳-۷ اهمیت نظارت بر انتخابات

اهمیت نظارت بر انتخابات از دیدگاه امام خامنه ای از جایگاه ویژه ای برخوردار است لذا در این باره می فرمایند: «کار نظارت بر انتخابات، کار بسیار بااهمیتی است؛ زیرا که سلامت انتخابات، سلامت مجلس را به دنبال دارد و سلامت مجلس، سلامت قوانین و مایه های کار را در کشور به دنبال دارد. یک دستگاه اجرائی هر چند هم که کارآمد باشد، اگر قوانینی که در اختیار آن قرار می گیرد، قوانین رسا و سالم و صحیحی نباشد، بالاخره در آن انحراف پیدا خواهد شد. صحت نظام ما به حفظ جهت اسلامی و رعایت قانون اساسی در آن است؛ و این با شورای نگهبان تأمین می شود. اگر سلامت نظام به این است که قوانین صحیحی باشد و اسلام در آن رعایت بشود، چنانچه خدای ناکرده مجلس نتواند قوانین آن چنانی را که منطبق با اسلام است، ارائه بکند و تصرفات مجلس، تصرفات خوب و درستی نباشد، بلاشک این در وضع دولت و اداره ای اجرائی کشور اثر خواهد گذاشت. بنابراین، سلامت نظام، به سلامت مجلس وابسته است. یک مجلس سالم و قوی و کارآمد و دارای اعضای مؤمن و منطبق با ضوابط، خواهد توانست پشتیبانی قانونی نظام را به شکل صحیحی انجام بدهد. بنابراین، شما که الان در آستانه رعایت این ضوابط در انتخابات هستید، کار بسیار مهمی را انجام می دهید؛ لذاست که بایستی ضوابط را به دقت رعایت کنید» (خامنه ای، علی، رهبر جمهوری اسلامی ایران، انتخاب صالحان، صفحه: ۲۷۷).

در جایی دیگر درباره اهمیت این موضوع بیان میدارند: «نکته ی بعدی، همکاری دستگاههایی است که باهم این بار سنگین را بر دوش دارند؛ چه وزارت کشور، چه شورای محترم نگهبان، چه نیروی انتظامی. آن کسانی که میخواهند این بساط مقدس را پاسداری کنند، باید باهم هماهنگ باشند؛ همکاری کنند و در خودشان تفاهم به وجود بیاورند. من امیدوارم در این نوبت انتخابات، ان شاء الله این تفاهم به حدّ اعلی برسد؛ پیش بینی من هم همین است» (علی خامنه ای، رهبر جمهوری اسلامی ایران، بیانات، جلد: ۳۱، صفحه: ۵)، علاوه بر این «وظیفه نظارت شورای نگهبان بر انتخابات و تضمین صحت انتخابات، از جمله کارهای بسیار بزرگ و مهمی است که در قانون اساسی بر عهده شورای نگهبان گذاشته شده است. اگر نظارت شورای نگهبان نباشد، و اگر تأیید صحت انتخابات به وسیله شورای نگهبان انجام نگیرد، اصل این انتخابات زیر سؤال خواهد رفت و اعتبار خود را از دست خواهد داد». (بیانات رهبر جمهوری اسلامی ایران در دیدار با اعضای محترم شورای نگهبان قانون اساسی و مسئولان بخشهای نظارتی ۲۰/۰۴/۱۳۸۶)

۳-۸ ضرورت جلوگیری از ورود افراد ناصالح در میان کاندیدها

در آخرین بحث از موضوع وظایف شورای نگهبان در حوزه انتخابات حضرت آیت الله خامنه ای در خصوص ضرورت جلوگیری از ورود افراد ناصالح در میان کاندیدها می فرمایند: «آن نماینده ای که وارد مجلس می شود، بایستی یک انسان صالح باشد؛ حالا در چه حدّی از معرفت و علم و توانایی باشد، آن چیزهایی است که قانون معین کرده و مردم طبق آنچه که صلاحشان هست، ان شاء الله تشخیص خواهند داد و تصمیم گیری خواهند کرد؛ لیکن شما به عنوان یک ابزار اطمینان، نگذارید که خدای ناکرده در این طریق اختلالی به وجود بیاید. اگر کسی فاسد است فساد مالی، یا فسادهای گوناگون اخلاقی، یا فساد عقیدتی و سیاسی اگر کسی فتنه گری می کند، نظام را تضعیف میکند و کارایی دستگاهها را از آنها می گیرد به تعبیر رسایی که بین مردم رایج است: چوب لای چرخ دستگاه میگذازد واقعاً نمی تواند در آن تریبون به آن عظمت حضور پیدا کند؛ او نباید وارد مجلس بشود. آن کسانی که واقعاً رفتار و اعمال و گفتار آنها حاکی از این است که برای خاطر هرانگیزه ای - یا به انگیزه های سیاسی، یا به انگیزه های شخصی و خصلتی با نظام مقابله دارند، اینها نباید وارد مجلس بشوند؛ از این جهت بایستی خیلی رعایت کرد. این

مسئله‌ی فساد مالی و فساد اخلاقی و فتنه‌گری‌ای که عرض کردم، یک مسئله‌ی جدی است. انسان کسانی را می‌بیند که وقتی در تریبونی قرار می‌گیرند، از آن تریبون برای فتنه‌گری استفاده می‌کنند؛ برایشان خلاف واقع گفتن و دروغ گفتن، بلکه مردم را به ناحق تهبیج کردن، حق را باطل و باطل را حق جلوه دادن، اهمیتی ندارد! واقعاً اگر چنین کسانی باشند، باید جلوی آنها را گرفت و نباید گذاشت به مجلس راه پیدا کنند». (خامنه‌ای، علی، رهبر جمهوری اسلامی ایران، انتخاب صالحان، صفحه: ۲۷۸).

نتیجه گیری

از دیدگاه امام خامنه‌ای (مدظله العالی) فارغ از جایگاه حقوقی شورای نگهبان جایگاه و اهمیت شورای نگهبان بر کسی پوشیده نیست. شورای نگهبان عماد ملت و دین و مایه اطمینان و سکینه قلب ملت است. شورای نگهبان مطمئن ترین دستگاه و ارگانی است که انقلاب به نظام کشور بخشیده است. این ارگان مهم ترین، رساترین و فعال ترین مجموعه در کشور می باشد. شورای نگهبان نقطه تضمین و تامین برای نظام اسلامی است. شورای نگهبان به عنوان انقلاب تپنده دستگاه های اجرایی کشور می باشد که بایستی از آن در برابر خطرات و حمله ی دشمنان محافظت کرد.

شورای نگهبان به دلیل اهمیت و نقشیکه همیشه در امور کشور داشته است، همواره در طول زمان مورد تعرض و تخریب از سوی دشمنان داخلی و خارجی قرار گرفته است. شورای نگهبان جزو آن مراکز اصلی ای است که از اول انقلاب استکبار خواسته آن را تخریب کند، شورای نگهبان همچنان همیشه وسیله اعتماد عمومی بوده است و بایستی مظهر این اعتماد بماند. این دستگاه اجرایی باید این اعتماد را همیشه در هر زمان حفظ کند. مردم ستون های این کشور هستند که باید در هر شرایطی اعتماد آنها نسبت به دستگاه های اجرایی حفظ شود تا به کمک یکدیگر هدف های انقلاب را پیش برند. در آخر نقش مهم شورای نگهبان در امور انتخابات است که اصلح ترین افراد انتخاب شده تا این کشتی پر تلاطم در میان موج های خروشان همچنان به سوی اهداف معنوی انقلاب پیش برود.

فهرست منابع

- ۱- هاشمی، سید محمد، حقوق اساسی جمهوری اسلامی ایران، جلد دوم، نشر میزان، سال ۱۴۰۰.
- ۲- کعبی، عباس، تحلیل مبانی نظام جمهوری اسلامی ایران مبتنی بر اصول قانون اساسی، پژوهشکده شورای نگهبان، جلد اول، سال ۱۳۹۴
- ۳- تارنمای پژوهشکده شورای نگهبان به نشانی WWW.SHORA-RC.IR
- ۴- مجموع بیانات و پیام های مقام معظم رهبری انقلاب اسلامی حضرت آیت الله العظمی خامنه ای و آثار انتشارات انقلاب اسلامی در نرم افزار حدیث ولایت.
- ۵- کتاب انتخاب صالحان، مؤسسه پژوهشی فرهنگی انقلاب اسلامی، دفتر حفظ و نشر آثار حضرت آیت الله العظمی خامنه‌ای، انتشارات انقلاب اسلامی، تهران - ایران، ۱۳۹۸ ه.ش.
- ۶- کتاب پرسش و پاسخ، مؤسسه پژوهشی فرهنگی انقلاب اسلامی، دفتر حفظ و نشر آثار حضرت آیت الله العظمی خامنه‌ای، انتشارات انقلاب اسلامی، تهران - ایران، ۱۳۹۸ ه.ش.
- ۷- هاشمی، سید محمد، حقوق اساسی جمهوری اسلامی ایران، جلد دوم، نشر میزان، سال ۱۴۰۰، ص ۲۲۵.

- ۸- علی خامنه ای، رهبر جمهوری اسلامی ایران، صورت و سیرت انقلاب اسلامی در بیانات رهبر معظم انقلاب اسلامی حضرت آیت الله العظمی خامنه ای (مدظله العالی)، صفحه: ۴۴، مؤسسه پژوهشی فرهنگی انقلاب اسلامی، دفتر حفظ و نشر آثار حضرت آیت الله العظمی خامنه ای، انتشارات انقلاب اسلامی، تهران - ایران، ۱۳۹۸ ه.ش. در دیدار اعضای هیئت نظارت بر انتخابات شورای نگهبان ۱۳۷۴/۱۱/۱۴.
- ۹- علی خامنه ای، رهبر جمهوری اسلامی ایران، بیانات، جلد: ۲۹، صفحه: ۱۶.
- ۱۰- بیانات رهبر معظم انقلاب در دیدار با اعضای محترم شورای نگهبان قانون اساسی و مسئولین بخشهای نظارتی، ۱۳۸۶/۴/۲۰
- ۱۱- علی خامنه ای، رهبر جمهوری اسلامی ایران، بیانات، جلد: ۱۳، صفحه: ۱۱۷، (بیانات رهبر معظم انقلاب در دیدار با اعضای محترم شورای نگهبان قانون اساسی و مسئولین بخش های نظارتی (۱۳۸۶/۴/۲۰).
- ۱۲- علی خامنه ای، رهبر جمهوری اسلامی ایران، انتخاب صالحان، جلد: ۵، صفحه: ۳۰، مؤسسه پژوهشی فرهنگی انقلاب اسلامی، دفتر حفظ و نشر آثار حضرت آیت الله العظمی خامنه ای، انتشارات انقلاب اسلامی، تهران - ایران، ۱۳۹۴ ه.ش. (در دیدار اعضای هیئت نظارت بر انتخابات شورای نگهبان ۱۳۷۴/۱۴/۱۱).
- ۱۳- بیانات مقام معظم رهبری در دیدار اعضای شورای نگهبان، ۳ آبان ۱۳۷۱ (تارنمای پژوهشکده شورای نگهبان به نشانی WWW.SHORA-RC.IR)
- ۱۴- بیانات مقام معظم رهبری در دیدار اعضای شورای نگهبان، ۲۸ تیر ۱۳۷۹. (تارنمای پژوهشکده شورای نگهبان به نشانی WWW.SHORA-RC.IR)
- ۱۵- بیانات مقام معظم رهبری در دیدار اعضای شورای نگهبان، ۲۰ تیر ۱۳۸۶ (تارنمای پژوهشکده شورای نگهبان به نشانی WWW.SHORA-RC.IR)
- ۱۶- علی خامنه ای، رهبر جمهوری اسلامی ایران، انتخاب صالحان، جلد: ۵، صفحه: ۳۰، مؤسسه پژوهشی فرهنگی انقلاب اسلامی، دفتر حفظ و نشر آثار حضرت آیت الله العظمی خامنه ای، انتشارات انقلاب اسلامی، تهران - ایران، ۱۳۹۴ ه.ش. (در دیدار اعضای هیئت نظارت بر انتخابات شورای نگهبان ۱۳۷۴/۱۴/۱۱)
- ۱۷- بیانات مقام معظم رهبری در مراسم بیعت اعضای شورای نگهبان، ۲۱ خرداد ۱۳۶۸. (تارنمای پژوهشکده شورای نگهبان به نشانی WWW.SHORA-RC.IR)
- ۱۸- بیانات مقام معظم رهبری در دیدار اعضای هیأت مرکزی نظارت بر انتخابات مجلس، ۴ اسفند ۱۳۷۰. (تارنمای پژوهشکده شورای نگهبان به نشانی WWW.SHORA-RC.IR)
- ۱۹- بیانات مقام معظم رهبری در تاریخ ۱۳۷۰/۱۲/۰۴ (تارنمای پژوهشکده شورای نگهبان به نشانی WWW.SHORA-RC.IR)
- ۲۰- بیانات مقام معظم رهبری در تاریخ ۱۳۹۲/۱۲/۰۷ (تارنمای پژوهشکده شورای نگهبان به نشانی WWW.SHORA-RC.IR)
- ۲۱- علی خامنه ای، رهبر جمهوری اسلامی ایران، انتخاب صالحان، جلد ۱ صفحه: ۲۹۵، مؤسسه پژوهشی فرهنگی انقلاب اسلامی، دفتر حفظ و نشر آثار حضرت آیت الله العظمی خامنه ای، انتشارات انقلاب اسلامی، تهران - ایران، ۱۳۹۸ ه.ش.

- ۲۲- علی خامنه‌ای، رهبر جمهوری اسلامی ایران، بیانات، جلد ۱۱، ص ۱۰، بیانات در مراسم بیعت فقها و حقوق‌دانان شورای نگهبان، ۱۳۶۸/۳/۲۱.
- ۲۳- علی خامنه‌ای، رهبر جمهوری اسلامی ایران، بیانات، جلد ۱۱، ص ۱۰، بیانات در مراسم بیعت فقها و حقوق‌دانان شورای نگهبان، ۱۳۶۸/۳/۲۱.
- ۲۴- علی خامنه‌ای، رهبر جمهوری اسلامی ایران، بیانات، جلد: ۳۷، صفحه: ۲۸۹، بیانات در دیدار فرماندهان و کارکنان نیروی هوایی و پدافند هوایی ارتش جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۹۴/۱۱/۱۹.
- ۲۵- علی خامنه‌ای، رهبر جمهوری اسلامی ایران، انتخاب صالحان، جلد: ۵، صفحه: ۲۷، مؤسسه پژوهشی فرهنگی انقلاب اسلامی، دفتر حفظ و نشر آثار حضرت آیت الله العظمی خامنه‌ای، انتشارات انقلاب اسلامی، تهران - ایران، ۱۳۹۴ ه.ش در دیدار با اعضای هیئت مرکزی نظارت بر انتخابات چهارمین دوره‌ی مجلس شورای اسلامی ۱۳۷۰/۱۲/۰۴.
- ۲۶- علی خامنه‌ای، رهبر جمهوری اسلامی ایران، بیانات، جلد: ۲۱، صفحه: ۱۱، بیانات پس از بازدید از نمایشگاه کتاب در حسینیه‌ی امام خمینی (ره). ۱۳۷۸/۲/۲۸.
- ۲۷- علی خامنه‌ای، رهبر جمهوری اسلامی ایران، جلد ۴۱، صفحه: ۶۰، بیانات در دیدار اقشار مختلف مردم ۱۳۹۸/۱۱/۱۶.
- ۲۸- علی خامنه‌ای، رهبر جمهوری اسلامی ایران، بیانات، جلد: ۴۱، صفحه: ۶۰، بیانات در دیدار اقشار مختلف مردم، ۱۳۹۸/۱۱/۱۶.
- ۲۹- بیانات مقام معظم رهبری در مراسم تنفیذ ریاست جمهوری، ۱۱ مرداد ۱۳۸۰ (تارنمای پژوهشکده شورای نگهبان به نشانی WWW.SHORA-RC.IR)
- ۳۰- بیانات مقام معظم رهبری در دیدار اعضای مجلس خبرگان رهبری ۱۳۸۸/۱۲/۰۶ (تارنمای پژوهشکده شورای نگهبان به نشانی WWW.SHORA-RC.IR)
- ۳۱- علی خامنه‌ای، رهبر جمهوری اسلامی ایران، انتخاب صالحان، صفحه: ۲۸۹، مؤسسه پژوهشی فرهنگی انقلاب اسلامی، دفتر حفظ و نشر آثار حضرت آیت الله العظمی خامنه‌ای، انتشارات انقلاب اسلامی، تهران - ایران، ۱۳۹۸ ه.ش. در دیدار رئیس و اعضای مجلس خبرگان رهبری ۱۳۹۴/۱۲/۲۰.
- ۳۲- علی خامنه‌ای رهبر جمهوری اسلامی ایران، بیانات، جلد: ۲۵، صفحه: ۴۴، بیانات در دیدار اعضای شورای نگهبان ۱۳۸۲/۱۰/۲۴
- ۳۳- علی خامنه‌ای، رهبر جمهوری اسلامی ایران، پرسش و پاسخ، صفحه: ۱۱۶، مؤسسه پژوهشی فرهنگی انقلاب اسلامی، دفتر حفظ و نشر آثار حضرت آیت الله العظمی خامنه‌ای، انتشارات انقلاب اسلامی، تهران - ایران، ۱۳۹۸ ه.ش.
- ۳۴- علی خامنه‌ای، رهبر جمهوری اسلامی ایران، انتخاب صالحان، صفحه: ۲۸۹، مؤسسه پژوهشی فرهنگی انقلاب اسلامی، دفتر حفظ و نشر آثار حضرت آیت الله العظمی خامنه‌ای، انتشارات انقلاب اسلامی، تهران - ایران، ۱۳۹۸ ه.ش. در دیدار رئیس و اعضای مجلس خبرگان رهبری ۱۳۹۴/۱۲/۲۰.
- ۳۵- علی خامنه‌ای، رهبر جمهوری اسلامی ایران، انتخاب صالحان، صفحه: ۲۸۹، مؤسسه پژوهشی فرهنگی انقلاب اسلامی، دفتر حفظ و نشر آثار حضرت آیت الله العظمی خامنه‌ای، انتشارات انقلاب اسلامی، تهران - ایران، ۱۳۹۸ ه.ش. در دیدار رئیس و اعضای مجلس خبرگان رهبری ۲۰/۱۲/۱۳۹۴ در دیدار اعضای هیئت نظارت بر انتخابات شورای نگهبان ۱۳۷۴/۱۱/۱۴.

- ۳۶- علی خامنه ای، رهبر جمهوری اسلامی ایران، انتخاب صالحان، صفحه: ۲۸۵، مؤسسه پژوهشی فرهنگی انقلاب اسلامی، دفتر حفظ و نشر آثار حضرت آیت الله العظمی خامنه ای، انتشارات انقلاب اسلامی، تهران - ایران، ۱۳۹۸ ه.ش.
- ۳۷- بیانات در دیدار با اعضای محترم شورای نگهبان قانون اساسی و مسئولان بخشهای نظارتی ۲۰/۰۴/۱۳۸۶ (تارنمای پژوهشکده شورای نگهبان به نشانی WWW.SHORA-RC.IR)
- ۳۸- خامنه ای، علی، رهبر جمهوری اسلامی ایران، انتخاب صالحان، صفحه: ۲۷۷، مؤسسه پژوهشی فرهنگی انقلاب اسلامی، دفتر حفظ و نشر آثار حضرت آیت الله العظمی خامنه ای، انتشارات انقلاب اسلامی، تهران - ایران، ۱۳۹۸ ه.ش. در دیدار با وزیر، معاونان، مشاوران و مدیران کل وزارت آموزش و پرورش ۱۳۷۰/۱۰/۲۵
- ۳۹- علی خامنه ای، رهبر جمهوری اسلامی ایران، بیانات، جلد: ۳۱، صفحه: ۵، بیانات در جمع مردم استان کردستان در میدان آزادی سنندج. ۱۳۸۸/۲/۲۲
- ۴۰- بیانات رهبر جمهوری اسلامی ایران در دیدار با اعضای محترم شورای نگهبان قانون اساسی و مسئولان بخشهای نظارتی ۲۰/۰۴/۱۳۸۶ (تارنمای پژوهشکده شورای نگهبان به نشانی WWW.SHORA-RC.IR)
- ۴۱- خامنه ای، علی، رهبر جمهوری اسلامی ایران، انتخاب صالحان، صفحه: ۲۷۸، مؤسسه پژوهشی فرهنگی انقلاب اسلامی، دفتر حفظ و نشر آثار حضرت آیت الله العظمی خامنه ای، انتشارات انقلاب اسلامی، تهران - ایران، ۱۳۹۸ ه.ش.